

Inhoud

1. Inleiding	2
2. De samenvatting	3
3. Starten met duaal leren	4
Nood aan duidelijkheid en correcte informatie	4
Duaal leren als een positieve keuze	5
De sterktes van het deeltijds beroepsonderwijs bewaren	5
Op 15 jaar naar duaal leren, met de optie om terug te keren naar het reguliere onderwijs	6
Een transparante screening van de leerling in dialoog	7
Een aanloopfase op maat van elke leerling	7
4. Op de werkvloer	8
Een goede werkplek vinden is een gedeelde verantwoordelijkheid	8
De mentor op de werkvloer is cruciaal.....	9
De leervergoeding is belangrijk	9
Vakantie moet kunnen	10
5. In de school	11
Goed contact tussen de school, de werkplek en de leerling	11
Een volwaardige rol voor de mentor in de klassenraad	12
Gelijke rechten voor leerlingen op school en op de werkvloer	12

1. Inleiding

Duaal leren?

Vanaf 1 september 2019 gaat Vlaanderen officieel van start met “duaal leren”. Dit is een nieuw systeem binnen het onderwijs waarin leerlingen leren op school en leren op de werkvloer kunnen combineren. De bedoeling is om de banden tussen het onderwijs en het werkveld te versterken en het aantal jongeren dat de school verlaat zonder diploma te verminderen.

Momenteel bestaan er al verschillende vormen van leren en werken (deeltijds beroepsonderwijs, Syntra...), maar deze kampen met heel wat uitdagingen. Deze richtingen zijn nu vaak een eerder ‘negatieve’ keuze voor leerlingen die schoolmoe zijn (maar niet altijd leermoe). Ze hebben dus vaak, ook bij leerlingen, niet zo’n goed imago. Bovendien bevinden heel wat van de leerlingen die ervoor kiezen zich in een kwetsbare situatie, waardoor ze een aanpak op maat nodig hebben en het in de praktijk niet altijd lukt om leren en werken echt te combineren.

Waarom dit advies?

Ambitieuw onderwijs met veel aandacht voor de praktijk is een duidelijke vraag van scholieren. Bovendien vinden leerlingen het belangrijk dat onderwijs hen goed voorbereidt op hun toekomst, en dus ook op het werkleven. We zien als Scholierenkoepel dus heel wat kansen in een verbetering van het systeem van leren en werken en een betere samenwerking tussen de onderwijs- en bedrijfswereld. Maar we hebben ook bezorgdheden. Zullen er geen leerlingen uit de boot vallen bij duaal leren? Ligt de focus echt op leren of wordt er vooral gekeken naar wat de bedrijven vragen? Wordt er voldoende rekening gehouden met wat leerlingen vragen en nodig hebben?

Hoe pakken we het aan?

Het afgelopen schooljaar zijn we met heel wat leerlingen gaan spreken uit de doelgroep die in duaal leren een plaats zou moeten kunnen vinden. Het gaat dan over leerlingen in de proeftuinen (experimenten met duaal leren die nu al lopen), in de verschillende systemen van leren en werken, leerlingen met een moeilijke schoolloopbaan die een persoonlijk traject volgen en leerlingen uit het voltijds technisch en beroepsonderwijs. Wat vinden zij goed aan de huidige situatie en wat zouden ze graag anders zien? Wat verwachten zij van duaal leren? Waar moet volgens hen zeker op gelet worden bij de invoering van het systeem over heel het Vlaamse onderwijs? Hun antwoorden hebben we samengelegd met wat we de afgelopen jaren al hoorden van leerlingen in het deeltijds onderwijs.¹ Doorheen het traject werd de input ook regelmatig afgetoetst bij een stuurgroep met leerlingen uit het deeltijds onderwijs en hun begeleiders, scholieren actief in het bestuur van VSK en medewerkers van VSK met ervaring in het deeltijds onderwijs.

Op basis van dit alles presenteren we dit advies. Welke aandachtspunten zien leerlingen bij de instap in duaal leren, bij het leren op de werkvloer en bij het leren op school? We hopen dat dit advies een belangrijke checklist en leidraad kan zijn voor zowel het beleid, als de scholen en deelnemende bedrijven en sectoren bij de verdere uitrol en invulling van duaal leren vanaf volgend schooljaar.

---

¹ “Van leren en werken naar Duaal Leren? Een reality check!” (Vlaamse Scholierenkoepel, 2015)
<https://www.scholierenkoepel.be/artikels/wat-denken-scholieren-over-deeltijds-leren>

2. De samenvatting

Duaal leren kan van de combinatie van leren en werken een positieve keuze maken, en de school dichter bij de echte (werk-)wereld brengen. We zien er als Vlaamse Scholierenkoepel zeker de meerwaarde en het potentieel van in. Toch blijven er voor leerlingen heel wat aandachtspunten.

Duaal leren moet een systeem zijn **voor alle leerlingen** die er interesse in hebben. De aanloopfase, waar leerlingen die wel willen instappen in duaal leren, maar er nog niet helemaal klaar voor zijn begeleiding kunnen krijgen om toch de overstap te maken, is daarom een cruciaal onderdeel van duaal leren, dat voor elke leerling die er nood aan heeft makkelijk toegankelijk moet zijn. Ook voor begeleiding en ondersteuning op maat binnen duaal leren zullen voldoende middelen moeten vrijgemaakt worden.

Alle **expertise en ervaring** die verzameld zit in het huidige **deeltijds onderwijs** mag niet zomaar overboord gegooid worden. Voor veel leerlingen is deeltijds onderwijs de enige manier waarop ze nog kunnen meedraaien in ons schoolsysteem. Draag de kwaliteiten die dit mogelijk maken over naar duaal leren, en laat ze zelfs als inspiratie dienen voor de rest van het onderwijs.

Leerlingen goed informeren over duaal leren zal ook cruciaal zijn. De bestaande vormen van leren en werken blijven voorlopig gewoon bestaan en er zijn nog heel wat onduidelijkheden. Voor leerlingen moet duaal leren gekend zijn, en ze moeten goed weten waar ze voor kiezen wanneer ze instappen.

Duaal leren moet **in de eerste plaats gaan om leren**. Op school, en inderdaad: ook op de werkvloer. Het gaat om wat de leerling moet en kan bijleren. Verwacht niet dat leerlingen al bijna perfecte werknemers zijn voor ze mogen starten bij een bedrijf, of dat ze meteen kunnen meedraaien. Zorg ook dat de werkgevers mee zijn in deze filosofie wanneer ze leerlingen al dan niet aannemen en wanneer ze invulling geven aan hun takenpakket. De inhoud van de duale studierichtingen moet aansluiten bij die van hun niet-duale varianten, en leerlingen moeten flexibel kunnen wisselen tussen beide.

Duaal leren kan zo een mooi verhaal worden voor alle leerlingen, waarbij niemand uit de boot moet vallen.

3. Starten met duaal leren

Nood aan duidelijkheid en correcte informatie

Voor veel leerlingen is “dual learning” een grote onbekende. Zowel leerlingen in het ‘gewone’ voltijds onderwijs als leerlingen die nu al in een systeem van leren en werken zitten weten niet wat het is, of wat het anders maakt dan het bestaande deeltijds onderwijs (dat voorlopig ook nog blijft bestaan). Voor wie is dual learning juist bedoeld? Wanneer mag je eraan beginnen? Hoe lang duurt het en hoe moeilijk is het? Krijg je hetzelfde diploma als andere leerlingen? Er zal meer nodig zijn dan mooie posters en een catchy rapsong om die vragen te beantwoorden.

Het blijkt dan ook dat momenteel de keuze voor dual learning tegenover andere vormen van alternerend lerend meestal niet echt bewust gemaakt wordt.² Het is de school die leerlingen toeleidt naar een al dan niet duale richting. In de ogen van leerlingen die nu voltijds onderwijs volgen is dual learning gewoon een andere naam voor deeltijds onderwijs.

“Ik ben niet aan dual learning begonnen omdat ik er geen uitleg over heb gekregen.”

Scholieren vragen:

→ **Duidelijke informatie** door de school en de leerlingenbegeleiding.

Dit zal cruciaal zijn om misverstanden te vermijden. Sommige leerlingen denken nu bv. dat het in dual learning langer duurt om een diploma te halen, dat het diploma minder waarde heeft of dat het niveau lager ligt dan in niet-duale richtingen.

→ Het behouden van het **niet-bindend advies** door de klassenraad dat aangeeft of een leerling volgens hen klaar is om te leren op de werkvloer en dit **aanvullen met concrete informatie** over het overstappen naar dual learning. Het is goed dat elke leerling (in bso of tso-richtingen) standaard zo’n advies wordt gegeven. Zo worden al deze leerlingen zich bewust van het bestaan van dual learning, en kunnen ze zelf nog kiezen of het al dan niet iets voor hen zou. Om een overstap echt een optie te maken voor leerlingen komt er best meteen ook wel informatie over het beschikbare aanbod en de procedure om over te stappen.

→ Dual learning als **een keuze van de leerlingen zelf**, niet van de school die (al dan niet onder druk van de werkplekken) de “sterkste” profielen uitkiest. Om dit mogelijk te maken zal het natuurlijk wel nodig zijn dat er voldoende werkplekken zijn voor alle leerlingen. In deel 4 van dit advies gaan we daar nog verder op in.

² Dual Learning op Proef – Evaluatie van de proeftuinen “Schoolbank op de werkplek”, tussentijds rapport schooljaar 2017-2018

Duaal leren als een positieve keuze

Zoals gezegd kennen veel leerlingen vandaag daal leren nog niet echt. De scholieren die wel al konden instappen in daal leren zijn er uiteraard beter mee vertrouwd en waarderen heel wat aspecten van deze leervorm.

Scholieren vragen dan ook om een aantal positieve kenmerken van daal leren zeker te behouden en nog verder te versterken:

- **De belangrijke praktijkcomponent.** Dit versterkt de opleiding en verhoogt de kans op tewerkstelling, zowel bij de duale werkgever als in de sector in het algemeen.
- **De mogelijkheid om zelf meer verantwoordelijkheid op te nemen.** Veel leerlingen hebben het gevoel dat ze in het voltijds onderwijs te veel bij het handje genomen werden en te weinig als volwassen behandeld worden. De grotere vrijheid die hen binnen daal leren wordt gegeven motiveert hen om dat vertrouwen ook daadwerkelijk waar te maken.
- **Niet de hele week op school moeten zitten.** De afwisseling tussen het schoolse leren op de klasvloer en het meer authentieke zelfstandig leren op de werkvloer wordt door leerlingen gewaardeerd.
- **De leervergoeding.** De kans om iets te verdienen terwijl ze toch nog naar school gaan is erg belangrijk voor leerlingen en geeft een (soms noodzakelijke) financiële boost. De vergoeding wordt ook ervaren als een teken van waardering voor de inspanningen die duale leerlingen leveren op de werkvloer.

De sterktes van het deeltijds beroepsonderwijs bewaren

De bovenstaande aspecten van daal leren die leerlingen aanspreken gaan ook op voor het huidige deeltijds onderwijs. Heel wat leerlingen kiezen vandaag echter ook voor het dbso om andere redenen. Vaak is het een eerder negatieve keuze, ten gevolge van een moeilijke schoolloopbaan, door

“Als het deeltijds niet bestond, zaten velen van ons waarschijnlijk maar te bissen in het 5de middelbaar.”

persoonlijke omstandigheden, door factoren in hun omgeving, of door een combinatie van deze elementen. Voor deze leerlingen is het deeltijds onderwijs vandaag een vangnet waardoor ze niet uit het onderwijssysteem vallen. Zij vinden er zaken die ze zoeken, maar onvoldoende aanwezig zijn in het voltijds onderwijs.

Scholieren vragen dan ook dat de kwaliteiten van het deeltijds onderwijs behouden blijven bij de overschakeling naar daal leren. En dat er meer op wordt ingezet in het ‘gewone’ voltijds onderwijs zodat daar minder leerlingen vroegtijdig afhaken omdat ze zich er niet meer thuis kunnen voelen. Het gaat over:

→ Meer **begeleiding op maat**, rekening houdend met de beginsituatie en de noden van de jongere.

Wanneer het huidige dbso afgebouwd wordt valt te verwachten dat heel wat leerlingen die nu terecht kunnen in een voortraject of persoonlijk ontwikkelingstraject (POT) binnen dbso een beroep zullen moeten doen op een naadloos aansluitend flexibel traject (NAFT). Er zullen dan ook voldoende extra middelen moeten worden voorzien voor deze NAFT-trajecten.

→ **Minder prestatiedruk**. De focus ligt in de eerste plaats op leren, niet op presteren.

→ Grotere **flexibiliteit** in het leerproces

→ Ervaren hulp in het **doorbreken van negatieve leerspiralen**

→ Een meer **leerlinggerichte, luisterende houding** bij de leerkrachten

→ **Ontspannen schoolregels en sfeer**, meer afgestemd op de maatschappelijke realiteit en gelijkwaardigheid tussen leerkrachten en leerlingen.

Op 15 jaar naar duaal leren, met de optie om terug te keren naar het reguliere onderwijs

Duaal leren is toegankelijk voor leerlingen die niet meer voltijds leerplichtig zijn, m.a.w. zij die 15 jaar zijn en de eerste twee jaar van het secundair onderwijs gevolgd hebben, of 16 jaar zijn. Het aanbod op niveau van de tweede graad zal echter eerder beperkt zijn en instappen in de derde graad kan enkel met een getuigschrift van de tweede graad. Heel wat leerlingen die momenteel in een vorm van leren en werken zitten maakten de overstap voor ze succesvol hun tweede graad hadden afgerond. Veel van hen geven aan dat ze zonder de “vluchtweg” van het deeltijds onderwijs wellicht gestopt waren met school, en de weg kwijtgeraakt zouden zijn. Andere leerlingen geven dan weer aan dat ze achteraf gezien te snel omgeschakeld zijn, en nu schoolse bagage missen.

“Zonder deeltijds onderwijs zou ik echt verdwaald geweest zijn. Het slechte pad op, niet meer naar school gaan...”

Scholieren vragen:

→ Een toegankelijk en voldoende uitgebreid aanbod **duaal leren op niveau van de tweede graad** voor leerlingen die zich er klaar voor voelen.

→ Een voldoende sterke **algemene theoretische basis** binnen duaal leren, zodat leerlingen nog voldoende opties behouden in hun verder traject.

→ Leerinhouden en een organisatie die **aansluiten bij de niet-duale variant** van de richting, zodat leerlingen nog vlot terug kunnen omschakelen als ze merken dat duaal leren toch (nog) niet de beste weg voor hen is.

Een transparante screening van de leerling in dialoog

Leerlingen die willen instappen in duaal leren worden eerst gescreend door de klassenraad, om te kijken of ze gemotiveerd (arbeidsbereid) en klaar (arbeidsrijp) zijn om te gaan leren op de werkvloer. Leerlingen willen dat dit proces duidelijk, eerlijk en in overleg gebeurt.

Scholieren vragen:

- Een screening die niet boven hun hoofd, maar **in dialoog** verloopt. Leerlingen vertrouwen op leerkrachten om een inschatting te maken over hun arbeidsbereidheid en – rijpheid, maar willen ook zelf een belangrijke rol opnemen in de screening. Ook leerlingenbegeleiders, werkgevers of ouders kunnen belangrijke informatie aanleveren.
- Scholen die zorgvuldig omgaan met **opvragen van informatie** over een leerling bij de vorige school. Voor leerlingen kan dit **enkel met hun eigen instemming**, en zelfs dan kan het vaak de echt nieuwe start in de weg staan.
- Dat het bepalen van **arbeidsrijpheid** steeds gebaseerd is op de vraag of leerlingen klaar zijn om te leren op de werkvloer. Dat is iets anders dan klaar zijn om te werken.

Een aanlooffase op maat van elke leerling

Leerlingen die door de klassenraad bij de screening gezien worden als wel bereid om te gaan leren op de werkvloer, maar er nog niet klaar voor geacht worden, komen terecht in de ‘aanlooffase’. In deze aanlooffase, die “zo kort als mogelijk, zo lang als nodig” duurt wordt gewerkt aan de competenties en vaardigheden die nodig zijn om toch arbeidsrijp te worden.

Scholieren vragen:

- Een **gegarandeerd aanbod**. De aanlooffase is een belangrijk deel van duaal leren, dus aanbieders van duaal leren zouden dit ook verplicht moeten inrichten of leerlingen er op een laagdrempelige manier naartoe kunnen leiden.
- **Flexibiliteit** in de invulling van de aanlooffase. De aanlooffase die afgestemd moet zijn op een specifiek standaardtraject, zoals het nu voorligt, zal aanbieders te veel in een keurslijf dwingen. Het is net de mogelijkheid om een begeleiding op maat van de leerling te bieden die de aanlooffase sterk maakt. Geef de leerling ook zelf de kans om een deel van de invulling vorm te geven.
- **Goede begeleiding** binnen de aanlooffase. Leerlingen waarderen de geborgenheid van kleine groepen met een beperkt aantal leerkrachten die een luisterend oor bieden, in dialoog gaan en aandacht voor hun noden hebben.
- **Duidelijkheid en doelmatigheid** De niet strikt beperkte duur van de aanlooffase is

positief, maar leerlingen mogen er niet blijven hangen. Er moet duidelijk gewerkt worden naar een doel en het moet voor leerlingen helder zijn wat ze moeten kennen en kunnen om echt te kunnen instappen in duaal leren.

→ Leerlingen die kunnen instappen in duaal leren, maar dan niet tijdig een werkplek vinden moeten ook **de kans krijgen om (terug) naar de aanloofase** te gaan en mogen niet automatisch uit duaal leren vallen.

4. Op de werkvloer

Een goede werkplek vinden is een gedeelde verantwoordelijkheid

Eenmaal ingeschreven in duaal leren, is de eerste grote uitdaging het vinden van een geschikte werkplek. Leerlingen krijgen twintig dagen om een werkplek te vinden (eventueel nog eens te verlengen met twintig dagen). Als dat niet lukt moeten ze uitstappen uit Duaal Leren. Leerlingen vinden het belangrijk dat ze goed ondersteund worden in het zoeken naar een werkplek, en dat zowel de scholen als de werkplekken mee hun verantwoordelijkheid opnemen om voor een goede match te zorgen.

Scholieren vragen:

→ **Voldoende en diverse beschikbare duale werkplekken**

→ **Een aanbod van duale richtingen dat afgestemd** is op de beschikbare werkplekken

→ Dat het vinden van een goede werkplek écht **een gedeelde verantwoordelijkheid** tussen leerlingen, de school en de werkgevers wordt. Nu ondervindt alleen een leerling echt negatieve gevolgen van het niet vinden van een plek, nl. de verplichte uitschrijving. Scholen moeten leerlingen maximaal begeleiden in hun zoektocht, werkgevers moeten openheid voor alle leerlingen tonen, ook zij die weinig ervaringen hebben en nog veel moeten leren.

→ **Zinvol en uitdagend werk** op elke werkplek. Leerlingen mogen niet gezien worden als goedkope werkkrachten, of prefabricaten waar een werknemer van gemaakt moet worden. De goede invulling van het leren op de werkplek zou een voorwaarde moeten zijn om erkend te worden als duale leerplek.

→ **Een uitweg** voor leerlingen als ze op een werkplek terecht komen die hen echt niet ligt. Probeer een echte keuze mogelijk te maken bij de selectie en 'reset' de twintig dagen wanneer een leerling besluit een werkplek te verlaten.

→ Streng toezicht op **discriminatie** van alle soorten, zodat dit geen rol kan spelen bij het aannemen van leerlingen. Zowel de school als de sectoren moeten alert zijn dat de duale werkgevers enkel naar de kwaliteiten en het potentieel van de leerlingen kijken, en niet discrimineren.

De mentor op de werkvloer is cruciaal

De mentor is een werknemer van de werkplek die de leerling begeleidt bij het leren op de werkvloer en, en speelt dus een erg belangrijke rol. Leerlingen hebben dan ook duidelijke verwachtingen van een mentor.

Scholieren vragen

“Een mentor moet met jongeren kunnen omgaan, en het op een fatsoenlijke manier kunnen zeggen als je iets niet goed doet.”

- Iemand met wie ze een sterke **persoonlijke band** kunnen opbouwen. Dat wil zeggen: een mentor die tijd maakt voor de leerlingen, geduld heeft, op een respectvolle en eerlijke manier omgaat met hen, aandacht heeft voor hun noden...
- **Voldoende vertrouwen**: mogelijk maken dat leerlingen verantwoordelijkheid kunnen opnemen en zelfstandig kunnen zijn.
- **Vakkennis en pedagogische vaardigheden**: een mentor moet weten wat de job inhoudt, maar die kennis ook kunnen overbrengen en feedback geven op het leerproces.
- **Een bondgenoot**. De mentor moet mee de rechten van de leerling op de werkplek verdedigen, door bv. te zorgen dat er voldoende leerkansen zijn en dat er niet geprofiteerd wordt van de leerling.
- **Een niet-schoolse aanpak**. Minder uitleggen en ‘bij het handje nemen’ en meer uitdagen motiveert leerlingen.
- **Een verplichte opleiding**. Leerlingen hebben veel appreciatie voor het werk van de mentoren, maar door het grote belang en de vele verwachtingen verbonden met de rol is een soort van training toch echt belangrijk. Hiervoor moet voldoende tijd gemaakt worden. De inhoud moet goed doordacht zijn, duidelijk vastliggen en deels gebaseerd zijn op de hier genoemde verwachtingen van leerlingen voor mentoren.

De leervergoeding is belangrijk

Zoals we eerder al vermeldden, is de leervergoeding voor leerlingen die kiezen voor leren en werken een belangrijke factor. Het motiveert hen om toch nog door te zetten met een opleiding, en het wordt gezien als een vorm van erkenning voor de inspanningen en de inzet op de werkvloer. Voor sommigen is het bedrag zelfs noodzakelijk voor het levensonderhoud. Ongeveer de helft van de bevraagde leerlingen vult het inkomen uit de opleiding aan met extra uren, al dan niet bij de duale werkgever. Soms gebeurt dit onder (impliciete) druk van de duale werkgever. Er is vrees voor negatieve feedback of verminderde kansen op tewerkstelling bij de werkgever als ze dit weigeren.

“We doen hetzelfde werk, voor minder loon. Zonder de vergoeding, wil ik niet naar duaal leren.”

Scholieren vragen:

- Gelijke vergoedingen voor gelijk werk. Dat is het eerlijkste. Een **verloning per gewerkt uur** is hierbij aangewezen. Het is niet logisch dat er nu pas vanaf 20u per week enige vorm van verloning is.
- **Verzeker jongeren** in een stelsel van leren en werken van een sterk statuut dat hen beschermt tegen uitbuiting.
- Dat er gewaakt wordt over de totale **fysieke en mentale belasting** van de jongeren, en in gedachten gehouden wordt dat velen ook buiten de opleidingsuren nog werken.

Vakantie moet kunnen

Ook leerlingen die duaal leren hebben nood aan en recht op schoolvakanties. Vanwege de situatie in bepaalde sectoren is dit wel een complex thema. De schoolvakanties zijn in sommige sectoren net de drukste periodes. Ook vakantiewerk is voor veel leerlingen belangrijk. Dit is momenteel mogelijk, maar niet bij de duale werkgever. Leerlingen begrijpen dat dit gebeurt om de scheidingslijn tussen echt werken en leren op de werkvloer te bewaken, maar vinden het toch jammer dat ze hun vakantiewerk niet in een gekende context kunnen doen, bij een werkgever die ze vertrouwen

“Waarom zou ik ergens anders werken, als er een bedrijf is waar ik goed mee kan omgaan?”

Scholieren vragen:

- Laat **de keuze om al dan niet te werken tijdens de schoolvakantie** altijd aan de leerling. Het is goed dan in bepaalde sectoren leerlingen ook mee kunnen draaien tijdens de drukste periodes, wanneer deze in de schoolvakanties vallen, maar het zou niet mogen dat leerlingen zich, officieel of officieus, verplicht zien om tijdens de vakantie te werken.
- Maak **vakantiewerk ook mogelijk** bij de duale werkgever. Ook door gewoon mee te draaien kunnen leerlingen, op een andere manier, werken aan competenties en bijleren over het bedrijf en de sector. Zolang het voor iedereen duidelijk is op welke momenten er geleerd wordt op de werkvloer, en wanneer het echt om vakantiewerk gaat, moet de combinatie zeker mogelijk zijn.

5. In de school

Schoolbinding en afstemming met de werkplek zijn cruciaal

Ook op school rekenen leerlingen erop dat ze in Duaal Leren goed begeleid worden. Niet alleen door de leerlingenbegeleiding, maar door elke leerkracht. Omdat ze maar enkele dagen per week aanwezig

“Bij moeilijk gedrag, vragen ze je hier wat er scheelt en geven ze ruimte. In een gewone school word je gewoon meteen buiten gezet.”

zijn, hechten ze extra veel waarde aan goede binding met hun klasgenoten en met de school, waar ze gezien en behandeld worden als personen, niet als nummers. Daarnaast is er een goede afstemming nodig tussen de weg die afgelegd wordt op de werkplek en de inhoud die op school aan bod komen. In het bijzonder op scholen waar duale en niet-duale leerlingen samen in de klas zitten, is dit een aandachtspunt.

Scholieren vragen:

- **Kleine klassen, met een beperkt aantal leerkrachten.** Dit zorgt voor een betere band tussen leerlingen onderling, en tussen leerlingen en leerkrachten. Het maakt de vaak noodzakelijke begeleiding op maat ook beter mogelijk.
- **Beperkte schoolregels.** Behandel leerlingen als volwassenen, zoals dat ook op de werkplek, en momenteel in de centra voor deeltijds onderwijs gebeurt.
- **Een goede afstemming** tussen het traject op school en het traject op de werkvloer, zodat leerlingen geen dingen moeten leren die ze in de praktijk al hebben gedaan, maar ook voldoende oefenkansen krijgen op school. Er moet voldoende differentiatie mogelijk zijn in het tempo van het traject dat een leerling doorloopt op school.

Goed contact tussen de school, de werkplek en de leerling

Leerlingen vinden het belangrijk dat de school en de werkplek een goed contact met elkaar onderhouden. Ook willen ze zichzelf op de werkplek niet afgesloten van de school voelen. Leren op de werkvloer en leren op school moet meer dan een optelsom zijn.

Scholieren vragen:

- Een **begeleidende leerkracht die regelmatig langsgaat op de werkplek.** Een keer per trimester is het minimum, maar een keer per maand mag zeker ook. Voor leerlingen met extra noden (bv. in buso-richtingen) mag de frequentie nog hoger liggen, tot een keer per week. De school moet dan ook voldoende middelen krijgen om dit waar te kunnen maken.

- Een **professionele, doordachte aanpak bij de gesprekken** die gevoerd worden door de leerkracht **op de werkvloer**, met de mentor en met anderen. De kwaliteit van de manier waarop dit momenteel gebeurt wordt door leerlingen als heel wisselend ervaren.
- **Driehoeksgesprekken** tussen de begeleider, de mentor en de leerling. Spreek niet te vaak boven het hoofd van de leerling, maar ga in gesprek.
- Een **contactpersoon op school die steeds bereikbaar is** voor de leerling wanneer deze op de werkplek is zodat eventuele problemen meteen besproken kunnen worden.

Een volwaardige rol voor de mentor in de klassenraad

Leerlingen zien de mentor als een belangrijke stem in de evaluatie van hun leerproces. Het praktische deel van de opleiding moet hierin ook doorwegen. Bovendien kent deze persoon de leerling vaak op een heel andere manier dan de leraren op school.

“We zijn meer op de werkvloer dan op school.”

Scholieren vragen:

- Mentoren die hun **stemrecht in de klassenraad** effectief kunnen opnemen. Dit zal niet evident zijn, dus er moet goed nagedacht worden over de praktische uitvoering hiervan.
- Een belangrijke rol voor mentoren in het evalueren van en **feedback geven aan de leerlingen**, naast hun formele plaats in de klassenraad.

Gelijke rechten voor leerlingen op school en op de werkvloer

Duale leerlingen willen zowel op school als op de werkplek voor ‘vol’ worden aanzien. Op school moeten ze evenveel rechten en inspraak hebben als andere leerlingen, op de werkplek mogen ze niet minder zijn dan een gewone werknemer.

Scholieren vragen:

- Een jaarplanning en schoolorganisatie die **ook met hen rekening houdt**.
- **Betrokkenheid** bij het gewone schoolleven waar mogelijk, met de **nodige aanpassingen**.
- **Dezelfde rechten en bescherming** voor leerlingen op de werkvloer als andere werknemers.